

PROTOKOL INTERVENCIJA U SLUČAJEVIMA NASILJA U PORODICI ZA TUZLANSKI KANTON

"Ovaj dokument je urađen uz finansijsku pomoć United States Department of State. Sadržaj, mišljenja i zaključci dokumenta su isključiva odgovornost Vive Žene i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta pomoć United States Department of State."

Podržano grantom Fondacije Open Society Institute – Zug.

PROTOKOL INTERVENCIJA U SLUČAJEVIMA NASILJA U PORODICI ZA TUZLANSKI KANTON

Izdavač: UG Vive Žene
Za izdavača: Jasna Zečević
Štampa: "OFF- SET" Tuzla
Tiraž: 500 primjeraka

Tuzla, novembar 2009

SADRŽAJ:

	3
UVOD	4
POLICIJA	
CENTRI ZA SOCIJALNI RAD	7
Evidentiranje prijave i informisanje nadležnih institucija	7
Rad sa žrtvom/žrtvama nasilja u porodici	10
ZDRAVSTVENE USTANOVE	11
PRAVOSUDNA TIJELA	12
UDRUŽENJE GRAĐANA „VIVE ŽENE“ – Centar za terapiju i rehabilitaciju ...	12
SOS linija za pomoć žrtvama nasilja u porodici:	13
Smještaj u sigurnu kuću	14
Kriteriji za prijem	14
Ambulantni tretman	15
ZAVRŠNE ODREDBE	

Prilog 1: Zapisnik o pruženoj intervenciji povodom prijave nasilja u porodici

Prilog 2: Obrazac za evidenciju razgovora na SOS liniji

UVOD

Pojava nasilja u porodici na području Tuzlanskog kantona ali i čitave BiH, predstavlja veliki društveni problem i kao takav zahtjeva maksimalnu uključenost svih vladinih i nevladinih institucija.

S obzirom na podatke Gender Centra FBiH¹ o stanju i obilježjima pojave nasilja u porodici za 2008. godinu, može se zaključiti da su najčešće žrtve nasilja ženske osobe, različite životne dobi, kao i djeca, dok su najčešći počinitelji osobe muškog spola. Također je primjetno da se zbog neinformisanosti, ekonomske ovisnosti, straha od neizvjesnosti, te stida, žrtva najčešće odlučuje na povratak i nastavak života u nasilnom okruženju.

Zakonodavna vlast je prepoznala problem i raširenost nasilja u porodici i u tom smislu je 2005. donesen Zakon o zaštiti od nasilja u porodici FBiH², koji u članu 6. definiše nasilje u porodici kao „...*bilo koje djelo koje nanosi fizičku, psihičku i seksualnu patnju ili ekonomsku štetu, kao i prijetnje takvim djelima ili propuštanje činjenja dužne pažnje, koja ozbiljno sputava članove porodice da uživaju u svojim pravima i slobodama na principu ravnopravnosti polova, kako u javnoj tako i u privatnoj sferi života*“. Navedeni zakon predviđa mjere zaštite žrtve, a ujedno i sankcije za nasilnika, odnosno zaštitne mjere koje imaju za cilj hitno postupanje u situaciji koja je akutna i ne trpi sporost sistema koja je prisutnau BiH.

Član 7. navedenog Zakona naglašava dužnost prijavljivanja nasilja kao obavezu svakog pojedinca, odnosno vladine i nevladine institucije, dok član 20. navodi „*Novčanom kaznom u iznosu od 800 KM do 1.800 KM, kaznit će se za prekršaj službeno lice koje ne prijavi policiji da su počinjene radnje nasilja u porodici iz člana 6. stav 2. ovog zakona*“. Ovim se želi ukazati na neophodnost aktivnog učešća svih u pružanju pomoći žrtvi na način koji je predviđen zakonom, a sve u cilju njene zaštite od eventualnog daljeg nasilja.

Zakon nadalje definiše i obaveze institucija koje imaju bitnu ulogu u rješavanju slučajeva nasilja od momenta prijavljivanja. Ključne uloge u procesu rješavanja slučajeva nasilja u porodici imaju policija, centar za socijalni rad (koji prati izvršavanje izrečenih zaštitnih mjeru i vrši nadzor nad maloljetnom djecom) i tužilaštvo kao najvažnija institucija u dijelu krivičnog gonjenja nasilnika, i na kraju

1. *Strateški plan za prevenciju nasilja u porodici FBiH 2009.-2010., novembar 2008. .*

2. *Službene novine FBiH br.22/05*

sud koji izriče zaštitne mjere i donosi presudu o kažnjavanju izvršioca nasilja.

Osim Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH koji direktno tretira ovaj društveni problem, Krivični zakon FBIH³, članom 222. definiše pojam nasilja kao krivično djelo i na taj način predviđa sankcije novčanom kaznom ili kaznom zatvora za nasilnika.

Na osnovu člana 19. stav 2. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06), Vlada FBiH je na 77. sjednici, održanoj 13. novembra 2008. godine, usvojila *Strateški plan za prevenciju nasilja u porodici za FBiH 2009-2010*. Cilj 4. *Strateškog plana* predlaže razvijanje jedinstvenog multidisciplinarnog modela postupanja u prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i ostvarivanja međusobne saradnje svih subjekata u prevenciji nasilja u porodici i u procesu zaštite žrtve nasilja. U skladu sa navedenim, Udruženje građana „Vive Žene“ je pokrenulo inicijativu izrade *Protokola intervencija u slučajevima nasilja u porodici za Tuzlanski kanton* (u daljem tekstu Protokol). Cilj *Protokola* je uspostavljanje multidisciplinarnih timova u zajednicama koji će usmjereno i sveobuhvatno djelovati na unapređenju zaštite i pomoći žrtvama nasilja u porodici, te na hitnom i efikasnom rješavanju slučajeva.

POLICIJA

Na osnovu zakonskih ovlaštenja predviđenih Krivičnim zakonom FBiH, Zakonom o krivičnom postupku FBiH, Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici FBiH, kao i drugim zakonskim i podzakonskim aktima koji između ostalih, regulišu i problematiku nasilja u porodici, policija je obavezna preduzeti sve neophodne mjere i radnje u cilju zaštite žrtve nasilja u porodici, omogućiti joj pristup medicinskoj i drugim oblicima pomoći, te preduzeti uviđajne i druge mjere i radnje u cilju zaštite žrtve, dokumentovanja slučaja i proslijedivanja informacije nadležnom tužilaštvu, te koordinacije sa centrom za socijalni rad, zdravstvenim institucijama, Udruženjem građana „Vive Žene“ - sigurna kuća.

S tim u vezi, po evidentiranju prijave nasilja u porodici neophodno je preduzeti slijedeće mjere i radnje:

- Prilikom evidentiranja prijave (Prilog 1), bilo od žrtve ili od nekog

3. Službene novine FBiH br.36/03

drugog lica, potrebno je prikupiti što više početnih podataka o događaju kao što su: informacije o prirodi događaja, adresi na kojoj se desio incident, broju telefona na koji se može pozvati osoba koja je prijavila događaj, da li je došlo do upotrebe vatrene oružja, da li je potrebno pozvati hitnu pomoć, da li je na mjestu događaja prisutan osumnjičeni i ukoliko nije doći do opisa osumnjičenog i informacija o mogućem pravcu njegovog kretanja, da li je osumnjičeni duševni bolesnik, da li je sklon konzumiranju alkohola, opojnih droga i slično, da li na mjestu događaja ima djece, da li su na istoj adresi i ranije prijavljivani incidenti, da li je osumnjičeni poznat po ranijem kriminalnom ponašanju, da li su izrečene zaštitne mjere kao što su udaljenje iz stana i drugo (odredbama Zakona o krivičnom postupku FBiH službenici policije popunjavaju Zapisnik o prijemu usmene prijave, a dok je u toku izrada obrasca sa svim relevantnim podacima koji se odnose na prijavljeni događaj nasilja u porodici, odnosno izvršioca i žrtvu, a na osnovu kojih će se izraditi baza podataka za krivično djelo Nasilja u porodici);

- Odmah po saznanju da je izvršeno nasilje u porodici službenici uniformisane policije će izaći na mjesto događaja i to najmanje dva službenika, međutim zavisno od složenosti događaja treba biti uključen kompletan tim za krim. obradu, u kojem neizostavno mora biti policajac ženskog spola;
- Dolaskom na lice mjesta službenici policije će prvo spriječiti počinitelja u daljem nasilničkom ponašanju i zaštititi žrtvu nasilja, te joj po potrebi omogućiti neophodno zdravstveno zbrinjavanje i ovisno o stepenu povrede pozvati hitnu pomoć i slično. Ukoliko je nasilni čin prestao do njihovog dolaska, dolaskom do stana/kuće prvo će se predstaviti i zatražiti dozvolu za ulazak u stan/kuću, tražiti da razgovaraju sa osobom koja je prijavila događaj (ukoliko osoba koja je prijavila događaj nije učesnik u samom događaju policijski učesnicima događaja neće otkriti identitet te osobe, niti bilo koji drugi podatak koji će ugroziti osobu koja je prijavila, žrtvu i istragu). U određenim situacijama bit će neophodan i nasilan ulazak u stan posebno u situacijama kada osoba poziva u pomoć ili ukoliko se procjeni da je osoba teško povrijeđena (prema članu 78 stav I, Zakona o krivičnom postupku FBiH, ovlaštena službena osoba može ući u stan i druge prostorije bez naredbe i svjedoka i po potrebi izvršiti pretresanje: ako stanar tog stana želi, ako neko poziva u pomoć, ako je potrebno uhvatiti počinioca krivičnog djela koji je zatečen na djelu ili radi sigurnosti ljudi i imovine, ako se u stanu ili drugoj prostoriji nalazi osoba koja se po odredbi suda ima pritvoriti ili prinudno dovesti ili koja

se tu sklonila od gonjenja);

- O prikupljenim saznanjima patrola policije sa lica mjesta obavještava Dežurnu službu koja će o navedenom odmah obavjestiti radnike nadležnog centra za socijalni rad i službenike Udruženja građana „Vive Žene“ u cilju zaštite i smještaja žrtve nasilja u porodici, a u zavisnosti od težine i posljedica izvršenog krivičnog djela, radi vršenja uviđaja, o događaju će obavjestiti nadležnog tužioca, dežurne službenike Odjeljenja za borbu protiv maloljetničke delikvencije i nasilja u porodici MUP-a TK-a ili službenike specijalističkih timova PU/PS, shodno uputstvu o postupanju i podjeli nadležnosti;
- Uviđajna ekipa izaći će na lice mjesta i pristupiti prikupljanju dokaza i dokumentovanju događaja, a ovisno o konkretnom slučaju izvršit će lišavanje slobode počinitelja, u skladu sa Zakon o krivičnom postupku BiH; Službenici policije će žrtvi omogućiti da nesmetano i bez straha da izjavu u službenim prostorijama, nakon čega će u zavisnosti od date situacije i mogućnosti izvršiti fotografisanje povreda. Neophodno je prikupiti medicinske nalaze liječenja svake ozljede koju je prouzrokovao ili nanio zlostavljač. Ukoliko je potrebno, u saradnji sa centrom za socijalni rad, žrtva će se smjestiti u Sigurnu kuću.
- U slučaju da osoba ne želi da prijavi da je bila žrtva nasilja, da li zbog osjećanja nezaštićenosti, nesigurnosti, straha od budućeg nasilja, emotivne i ekonomski vezanosti za partnera, sramote ili stida, te kao nade da će nasilje prestati, odnosno da se više neće ponoviti, policijski službenici kroz obavljeni razgovor najprije trebaju ohrabriti žrtvu, upoznati je sa njenim pravima i pridobiti njeno povjerenje, kako bi ista pristala na saradnju i procesuiranje izvršioca;
- Ukoliko nadležni sud izrekne zaštitne mjere iz člana 9 stav 1, tačke 1, 2, i 4 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH, policija će provoditi ove zaštitne mjere na način propisan pravilnikom o načinu provođenja zaštitnih mjer koje su u nadležnosti policije;
- U slučaju smještaja žrtve u Sigurnu kuću, policijski službenici štitit će tajnost podataka koja podrazumjeva neodavanje lokacije gdje se žrtva nalazi, te da žrtva u prvih sedam (7) dana smještaja u sigurnoj kući ima kontakt samo sa službenim licima.

CENTRI ZA SOCIJALNI RAD

Zadatak centara za socijalni rad je unapređenje zaštite žrtava nasilja u porodici, prevencija nasilja u porodici, te razvoj mjera zaštite prava i dobrobiti osoba izloženih nasilju u porodici.

Kada profesionalac centra za socijalni rad od bilo koga i na bilo koji način u svom radu (pisanim putem, telefonom, usmenom dojavom, saznanjem iz medija i tokom nekog drugog postupka koji se vodi pred centrom za socijalni rad ili na bilo koji drugi način) dobije informaciju da je nad nekom osobom/osobama proveden neki od oblika nasilja, dužan je postupiti na sljedeći način:

Evidentiranje prijave i informisanje nadležnih institucija

- Odmah po prijemu informacije o prisutnosti nasilja u porodici hitno i bez odlaganja izvršiti prijavu policiji bez obzira da li je to već učinila neka druga institucija, te dostaviti sve primljene informacije o slučaju, a o dojavi i saznanju izraditi službenu zabilješku u koju će se unijeti podaci o žrtvi/žrtvama, počinitelju, te počinjenom nasilju i odmah oformiti spis.

Rad sa žrtvom/žrtvama nasilja u porodici

- Uspostaviti što hitniji kontakt sa žrtvom odlaskom na teren u pratnji policije (odmah po saznanju) ili razgovor sa žrtvom u službenim prostorijama (policije, centra za socijalni rad ili sigurne kuće, ovisno od okolnosti);
- U kontaktu sa žrtvom nasilja u porodici centar za socijalni rad je dužan postupati sa posebnim senzibilitetom za problem porodičnog nasilja, njegove uzroke i različite pojavnne oblike pri čemu će se tokom svakog postupanja žrtvi iskazivati posebno razumjevanje naspram problema porodičnog nasilja;
- Upoznati žrtvu nasilja, odnosno zastupnika ili staratelja, o zakonskim pravima i pravima djeteta na zaštitu od svakog oblika nasilja i zanemarivanja, kao i mjerama i radnjama koje će u daljem postupku poduzeti centar za socijalni rad, a koje su važne za zaštitu sigurnosti žrtve odnosno sigurnosti djeteta, posebno vezano za smještaj žrtve i djeteta u sklonište za žrtve porodičnog nasilja, u saradnji sa odgovornom osobom sigurne kuće „Vive Žene“;
- Posredovati i pomoći žrtvi nasilja kod ostvarivanja prava na besplatnu

- pravnu pomoć, ili je uputiti u odgovarajuće savjetovalište;
- U slučaju pokrenutih kaznenih ili prekršajnih postupaka vezanih za nasilje u porodici, centar će u svakom pojedinom slučaju, rukovodeći se načelom najboljeg interesa djeteta, s velikom pažnjom razmotriti da li su zaštićena prava i interesi djeteta te, u protivnom, djetetu imenovati posebnog staratelja za potrebe tih postupaka;
- Omogućiti žrtvi da neometano i bez straha navede sve činjenice relevantne za utvrđivanje počinjenog nasilja, a posebno vezano za sve činjenice koje se tiču prisustvovanja djece činu nasilja ili izloženosti djece nasilju na bilo koji način (u slučaju potrebe za hitnom i cjelovitom zaštitom djece, usmjerene prema trenutnoj zaštiti žrtve nasilja sa djecom, odmah na osnovu usmenog rješenja poduzeti mjere za zaštitu djece). Pri tome će se naročita pažnja posvetiti i provjeriti okolnosti vezane uz trajanje, kontinuitet i način počinjenog nasilja, eventualno ranije nasilje i raniju izloženost žrtve i djece nasilju, te da li su nadležna tijela već postupala u slučaju nasilja u porodici i u kojem opsegu. Pri postupanju centar za socijalni rad će posebno voditi računa o zaštiti žrtve nasilja pred upravnim tijelom, posebno njene sigurnosti, i odvojeno saslušati žrtvu i nasilnika. Uposlenik centra je obavezan u prvom kontaktu sa žrtvom prikupiti sve detalje o samom činu nasilja;
- Radi dodatnog utvrđivanja činjeničnog stanja uposlenici centra za socijalni rad će utvrditi relevantne činjenice razgovorom s uposlenicima odgojno-obrazovnih ustanova, porodičnim doktorom, te ostalim osobama koje bi mogle dati relevantnu informaciju o svim okolnostima počinjenog nasilja;
- Uposlenici Centra su o svakoj poduzetoj radnji u slučaju nasilja u porodici dužni su izraditi službenu bilješku, izvještaj ili zapisnik;
- Ukoliko centar ne posjeduje kapacitete za savjetovanje, odnosno terapiju koju je neophodno provesti sa žrtvom, dužan je istražiti mogućnosti u okruženju (drugi centri, zdravstvene institucije, nevladine organizacije i slično) i o istim informisati žrtvu nasilja, odnosno kontaktirati odabranu instituciju i pomoći žrtvi da ostvari svoja prava.
- Nakon prikupljanja svih potrebnih činjenica centar za socijalni rad, provodi postupak radi ostvarivanja prava žrtve nasilja i djece, propisanih Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom TK⁴ primjene mjera porodično-pravne zaštite u skladu sa Porodičnim zakonom, a posebno mjera radi zaštite prava i dobrobiti djeteta, uvažavajući najbolji interes djeteta;
- Centar za socijalni rad dužan je radi zaštite dobrobiti djeteta, ukoliko se

radi o nasilju u porodici koje je počinio roditelj koji ne živi s djetetom, razmotriti da li je potrebno donijeti odluku kojom se roditelju, koji ne živi s djetetom, zabranjuju susreti i druženja, u cilju zaštite zdravlja i drugih važnih interesa djeteta, odnosno da li je potrebno donijeti odluku kojom se tom članu porodice zabranjuje neovlašteno približavanje djetetu na određenim mjestima ili na određenoj udaljenosti, te uznemiravanje djeteta. O tome će Centar za socijalni rad obavijestiti roditelja sa kojim dijete živi, i uzimajući u obzir dob i zrelost djeteta, te pribaviti njegovo mišljenje i uzeti ga u obzir, ukoliko ono nije suprotno djetetovom interesu, pri čemu će se posebno voditi računa o potrebi djeteta za zaštitom od daljnog nasilja i o čemu će se pribaviti mišljenje i preporuka odgovarajućeg stručnjaka;

- U slučajevima gdje je nasilje izvršeno od strane lica sa težim ili teškim duševnim smetnjama, za koje zdravstvena ustanova procjeni da liječenje ili prisilna hospitalizacija neće dati željene rezultate, odnosno da postoji opasnost da ta osoba ponovo počini nasilje, centar za socijalni rad će u saradnji sa zdravstvenim ustanovama i stručnjacima iz ove oblasti (psiholozi, neuropsihijatri), procjeniti da li je za takvo lice potrebno izvrsiti smještaj u odgovarajuću ustanovu socijalne zaštite;
- Na traženje nadležnog tužilaštva ili policije centar za socijalni rad dužan je odmah dostaviti kompletну dokumentaciju koja je od značaja za razjašnjavanje i dokazivanje kažnjivog djela (npr. izvještaj socijalnog radnika, nalaz i mišljenje psihologa, te drugu dokumentaciju o izvršenju poduzetnih mjera);
- Centar za socijalni rad, odnosno organ starateljstva dužan je voditi pismenu evidenciju o izrečenim zaštitnim mjerama, pratiti izvršenja, izvještavati sud za prekršaje o izvršenju mjere, predložiti prekid ili produženje ili zamjenu mjere drugom mjerom.
- Centar za socijalni rad, odnosno organ starateljstva, dužan je voditi pismenu evidenciju o implementaciji Aktionog plana za sprovođenje izrečenih zaštitnih mjera liječenja od alkoholizma i/ili korištenja drugih opojnih substanci, odnosno drugih zaštitnih mjera, te o izvršavanju istih izvještavati sud za prekršaje, predložiti prekid ili produženje odnosno zamjenu mjere nekom drugom mjerom⁵;
- Svaki centar za socijalni rad je obavezan da sastavi listu dežurstava (ime i prezime profesionalca i broj telefona) za sate poslije radnog vremena, odnosno vikende, i istu dostavi nadležnim PS-PU;
- Uposlenik centra za socijalni rad dužan je odmah se odazvati na poziv policije radi trenutnog zbrinjavanja žrtve, pogotovo djeteta ili maloljetnika, i informativnog razgovora kod postupanja u vezi nasilja u

5. Član 19, Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH

porodici;

- Uposlenik centra za socijalni rad dužan je da se odazove na poziv suda;
- Pri donošenju svih odluka kojima se odlučuje o pravima i interesima djeteta, centar za socijalni rad dužan je posebno utvrđivati postojanje porodičnog nasilja;
- Centri za socijalni rad su obavezni uraditi distribuciju obaveza u radu na slučajevima nasilja u porodici među svojim uposlenicima.

ZDRAVSTVENE USTANOVE

Zdravstvene ustanove su dužne pružiti žrtvi nasilja sveukupnu zdravstvenu zaštitu u cilju očuvanja fizičkog i psihičkog zdravlja žrtve kao i sanacije nastalih povreda i trauma.

U slučaju sumnje da je povreda ili zdravstveno stanje posljedica nasilja u porodici, zdravstveni radnik je dužan posebno obzirno razgovarati s osobom za koju se sumnja da je žrtva nasilja i navesti je da mu se kao zdravstvenom radniku povjeri o postojanju nasilja u porodici, te saznati što više okolnosti u vezi s povredom ili zdravstvenim stanjem žrtve.

Zdravstveni radnici u zdravstvenim ustanovama koji, tokom obavljanja svoje dužnosti, saznaju za učinjeno nasilje u porodici, dužni su:

- Bez odlaganja prijaviti nasilje nadležnoj policijskoj upravi i centru za socijalni rad, prema mjestu prebivališta žrtve nasilja. Iste osobe su ovlaštene za podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Za prijavljivanje nasilja nije potrebna saglasnost pacijenta/žrtve nasilja;
- Pacijenta/žrtvu nasilja tretirati kao prioritet kod pružanja prve ljekarske pomoći, shodno težini povrede u odnosu na medicinske indikacije ostalih pacijenata;
- Utvrditi uzroke i način nastanka povreda, te obaviti potpun zdravstveni pregled, a u slučaju potrebe uputiti žrtvu na dalju obradu;
- Evidentirati činjenice i izjave pacijenta/žrtve nasilja ili pratioca u karton pacijenta ili u protokol (ukoliko je prijava u službi hitne medicinske pomoći ili za vrijeme rada dežurnih ekipa u službi porodične medicine, kada nije dostupan karton pacijenta), sa obaveznim upisivanjem datuma i obavezom naknadnog upisivanja i u karton pacijenta/žrtve nasilja;
- Ukoliko postoje fizičke promjene na tijelu pacijenta/žrtve nasilja,

evidentirati ih i opisati u karton pacijenta ili protokolu, sa obavezom naknadnog upisivanja i u karton pacijenta/žrtve nasilja, te izdati ljekarski nalaz/ozljedni list;

- Nakon evidencije u kartonu/protokolu pacijenta, pročitati pacijentu/žrtvi nasilja napisano i zamoliti pacijenta/žrtvu nasilja da te navode potvrdi svojim potpisom;
- Voditi jedinstvenu evidenciju pacijenta/žrtve nasilja u porodici;
- Razgovarati sa žrtvom nasilja o mogućnostima rješavanja problema i savjetovati je;
- Čuvati kao profesionalnu tajnu sve što saznaju o zdravstvenom stanju pacijenta/žrtve nasilja;
- Na traženje nadležnih organa pravosuđa ili policije, dostaviti dokumentaciju koja je od značaja za rješavanje i dokazivanje krivičnog djela;
- Ukoliko je žrtva nasilja osoba sa duševnim smetnjama ili osoba liječena od alkoholizma i drugih ovisnosti, po potrebi je uputiti na liječenje, odnosno prisilno hospitalizirati i o tome obavijestiti nadležnu policijsku upravu i centar za socijalni rad.

PRAVOSUDNA TIJELA

Postupanje pravosudnih tijela imaju obavezu što učinkovitije iskoristiti sve zakonske mogućnosti propisane pozitivnim pravni propisima FBiH u svrhu zaštite članova porodice izloženih nasilju u porodici, te im omogućiti sudsku zaštitu radi zaštite njihovog psihofizičkog integriteta i osnovnog prava na život bez nasilja.

Pravosudna tijela (sudovi i/ili tužilaštvo) će:

- U predmetima vezanim za nasilje u porodici postupati hitno⁶;
- Tokom vođenja postupka sud će voditi računa o tome da žrtva nasilja, koja je pravno neuka, bude obaviještena o svojim pravima;
- Sudovi će na lični zahtjev žrtve nasilja, zakonskog zastupnika i/ili staratelja istu obavijestiti o ishodu postupka i dati joj prijepis pravosnažnog rješenja;
- Osigurati organizaciju rada sudija na način da mogu provoditi nadležne postupke i u dane vikenda i praznika;
- Sudije u kaznenom postupku i tužiocu osigurat će prihvat dovedenog

6. Član 3, Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH

optuženika odnosno osumnjičenika za počinjeno djelo nasilja u porodici radi određivanja pritvora, te ispitati dovedenu osobu i odlučiti o načinu vođenja dalnjeg postupka;

- Sudovi će osigurati zaštitu žrtve na sudu i unutar suda omogućavanjem davanja iskaza odvojeno od počinitelja, sukladno zakonskim propisima koji su na snazi;
- U skladu sa Pravilnikom o obaveznom liječenju od alkoholizma i zloupotrebe opojnih substanci⁷ sudije po potrebi mogu da odrede mjeru obaveznog tretmana u raznim institucijama za liječenje (Centar za mentalno zdravlje i slično), kao zaštitnu mjeru;
- Sudije su dužne da u roku od osam (8) dana donesu odluku o izricanju zaštitnih mjera, od dana završetka usmenog pretresa⁸;
- Sudovi i tužilaštva su dužni da PS/PU koja je podnijela izvještaj o počinjenom krivičnom djelu informiše o daljim koracima, odnosno o odlukama koje su donesene u datom slučaju.

UDRUŽENJE GRAĐANA „VIVE ŽENE“

– *Centar za terapiju i rehabilitaciju –*

Obaveze Udruženja građana „Vive Žene“ u provedbi Protokola odnose se na:

- rad SOS linije za pomoć žrtvama nasilja;
- smještaja u sigurnu kuću;
- socijalno-pravno savjetovanje žrtava nasilja;
- rad na rehabilitaciji žrtava nasilja;
- psihosocijalni tretman počinoca nasilja;
- koordinacija sa ostalim akterima u radu na slučajevima.

SOS linija za pomoć žrtvama nasilja u porodici:

- Jedinstveni broj SOS linije za podršku i zaštitu žrtava nasilja u porodici je 1265 za Federaciju Bosne i Hercegovine;
- Na SOS liniji za Tuzlanski i Posavski kanton 24 sata dnevno rade profesionalci UG „Vive Žene“;
- Na liniji za pomoći će da rade operateri/ke koji/e su završili/e edukativne treninge za rad na liniji i posjeduju iskustva u radu sa žrtvama nasilja;

7. Službene novine FBiH broj 23/08

8. Član 2, paragraf 3, Zakona o zaštiti od nasilja u porodici FBiH

- Po primanju poziva, operater/ka će od osobe koja je pozvala tražiti potrebne podatke za popunu obrazca za evidenciju razgovora na SOS telefonu (Prilog 2), uz zagarantovanu diskreciju i tajnost zaprimljenih podataka;
- Ukoliko postoji mogućnost operater/ka će žrtvu odnosno osobu koja je pozvala SOS liniju upoznati sa njenim pravima, mogućnostima i vidovima podrške pri vladinim i nevladinim organizacijama, i uputiti je na policijsku stanicu i/ili centar za socijalni rad u općini stanovanja;
- Ukoliko tokom zaprimanja poziva preko SOS linije operater/ka zaključi da postoji potreba za hitni smještaj žrtve u sigurnu kuću, operater/ka će kontaktirati policijsku stanicu i/ili centar za socijalni rad u nadležnoj općini, koji će odmah organizovati prevoz žrtve/ava do sigurne kuće;
- U slučaju prekida veze i/ili potrebe za hitnom intervencijom, te ukoliko se procjeni da žrtva nije u mogućnosti da priča, operater/ka će kontaktirati policijsku stanicu u relevantnoj općini i obavjestiti dežurne službenike o slučaju nasilja i broju telefona sa kojeg je pozvana SOS linija;
- Ukoliko žrtva nasilja ili osoba koja je pozvala SOS liniju za pomoć želi da ostane anonimna, operater/ka će je upoznati sa njenim zakonskim pravima, te mogućnostima pomoći i podrške i ispoštovanti želju za anonimnošću;
- Osoblje koje radi na SOS liniji će dokumentovati sve pozive, te iste dati na raspolaganje i uvid pravosudnim i organima sigurnosti, te centru za socijalni rad, ukoliko ih isti budu tražili.

Smještaj u sigurnu kuću

- Sigurna kuća za žrtve nasilja u porodici se nalazi u prostorijama UG „Vive Žene“. u Tuzli
- Smještaj u sigurnu kuću se obavlja na inicijativu PS i/ili CSRa općine u kojoj se desilo nasilje, a u koordinaciji sa voditeljicom sigurne kuće, kao i kod samoinicijativnog dolaska žrtve u organizaciju Vive Žene
- Smještaj u sigurnu kuću se obavezno najavljuje u UG „Vive Žene“ na broj telefona 035 224 311 ili broj SOS linije, uz obavezno dostavljanje pismenog zahtjeva CSRa ili PSa (uz opis problema i definisanje očekivanja od „Vive Žene“);
- Iznimno, u hitnim slučajevima i kada ne postoji mogućnost kontaktiranja sigurne kuće, smještaj se može obaviti bez prethodne najave uz obavezu dostavljanja pismenog zahtjeva najkasnije u toku narednog dana;

- U procesu smještaja žrtve u sigurnu kuću, svi akteri koji rade na slučaju će poštovati principe hitnosti i tajnosti;
- Po prijemu žrtve nasilja u sigurnu kuću žrtvi/ama će se pružiti neophodna pomoć kroz medicinsku, socijalno-pravnu i psihološku podršku i pomoći (sve po potrebi);
- Prilikom prijema žrtve nasilja u sigurnu kuću (zbog neophodne psihoemotivne stabilizacije) prvih sedam (7) dana ne može imati telefonske i lične kontakte osim sa službenim licima,
- Rad sa žrtvom/ama u toku smještaja u sigurnu kuću će biti dokumentovan, dok će dokumentacija biti na raspolaganju institucijama koje su uključene u rješavanje slučaja, a u cilju dalje pomoći žrtvi/ama.
- Finansiranje troškova smještaja žrtve u sigurnu kuću i visina troškova smještaja odredit će se u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima i drugim propisima koji se odnose na finansiranje sigurnih kuća i zaštite žrtava nasilja u porodici.
- U slučaju neophodnog izmještanja žrtve nasilja u drugu sigurnu kuću, način finansiranja utvrdit će se sporazumom između sigurne kuće u koju se žrtva izmješta, te nadležnih institucija.

Kriteriji za prijem

U sigurnu kuću mogu se primiti:

- osobe ženskog spola, žrtve nasilja u porodici, sa ili bez djece, u akutnoj psihoemotivnoj krizi, koje nemaju podršku porodice i socijalne mreže;
- osobe koje imaju potrebu za stabilizacijom, refleksiju i proradu akutnih problema u posebnoj terapijskoj okolini (sigurnom okruženju).

U sigurnu kuću **nije moguće primiti**:

- osobe (žene žrtve nasilja) kojima je ranije prestalo pravo na boravak/tretman u sigurnoj kući, zbog kršenja pravila kućnog reda;
- osobe sa društveno negativnim ponašanjem, ovisnice o alkoholu ili drugim narkotičkim sredstvima;
- osobe sa psihijatrijskim dijagnozama ili osobe težeg zdravstvenog stanja kojima je neophodan ljekarski tretman.

Ambulantni tretman

- socijalno-pravno savjetovanje žrtava nasilja;
- rad na rehabilitaciji žrtava nasilja;
- psihosocijalni tretman počinioca nasilja.

ZAVRŠNE ODREDBE

U slučaju propusta u izvršavanju ili neizvršavanja obaveza od strane nadležnog organa- organizacije ili udruženja preduzet će se sankcije protiv pravnog lica ili uposlenika koji je napravio propust, sve u skladu sa zakonom, ovim pravilnikom i pravilnikom institucije ili organizacije.

Broj: 08/1-35-22956/09

Datum: 10. 12. 2009.

Broj: 08-01-49-387/09

Datum: 02. 12. 2009

Broj: 13/1-37-5/250/09

Datum: 06. 12. 2009. g.

Broj: 06/1-1567/09

Datum: 07. 12. 2009.

Broj: 173VZ-12/09

Datum: 10. 12. 2009

SOS linija za žrtve nasilja u porodici
obrazac za evidenciju razgovora na SOS liniji

P R I J E M N I F O R M U L A R

DATUM PRIJEMA POZIVA	VRIJEME TRAJANJA POZIVA	BROJ SA KOJEG JE OSOBA UPUTILA POZIV

1. Ime (ime oca) prezime: _____
2. Datum i godina rođenja: _____
3. Mjesto, Općina i država rođenja: _____
4. Mjesto i adresa stanovanja: _____
5. Zanimanje (stепен образovanja) žrtve: _____
6. Da li je zaposlena: _____
7. Kućni broj/broj mobitela: _____

IDENTIFIKACIJA SOS POZIVA (zaokružiti):

- _____
- Prijava nasilja u porodici
 Prijava nekog drugog oblika nasilja – navesti
- _____
- Pravna pomoć
 Medicinska pomoć
 Informisanje
 Kombinovani oblik pomoći
 Ostalo – navesti
- _____

OPIS PROBLEMA:

OD ČEGA ŽIVI VAŠA PORODICA:

Da li je žrtva tražila pomoć od strane institucija (zaokružiti):

- policija
- centar za socijalni rad
- tužilaštvo
- sud
- medicinska ustanova
- služba za besplatnu pravnu pomoć
- nevladina organizacija
- ostale institucije: _____
- NE

PREDUZETE INTERVENCIJE OD STRANE OPERATERA/KE:

DEŽURNI/A OPERATER/KA:

OPIS PROBLEMA:

OD ČEGA ŽIVI VAŠA PORODICA:

Da li je žrtva tražila pomoć od strane institucija (zaokružiti):

- policija
- centar za socijalni rad
- tužilaštvo
- sud
- medicinska ustanova
- služba za besplatnu pravnu pomoć
- nevladina organizacija
- ostale institucije: _____
- NE

PREDUZETE INTERVENCIJE OD STRANE OPERATERA/KE:

DEŽURNI/A OPERATER/KA:

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Ministarstvo unutrašnjih poslova
Sektor kriminalističke policije**

Datum:
Zavedeno u dnevnik događaja pod brojem _____
Broj:

**ZAPISNIK
O PRUŽENOJ INTERVENCIJI POVODOM PRIJAVE NASILJA U PORODICI**

Prijava je zaprimljena:

- a) Telefonom
- b) od Operativnog centra MUP-a
- c) U policijskoj stanici
- d) Izvan službenih prostorija policije

Dana _____ godine u _____ sati, od strane _____
(datum) (vrijeme) _____ (ime i prezime osobe koja je dojavila događaj)
iz _____ broj telefona _____
(Adresa stanovanja/naziv i adresa ustanove)
prijavljeno je¹ _____

PRIJAVU ZAPRIMIO:

Poduzete mjere i radnje:

- a) Na mjesto događaja u _____ sati upućeni su policijski službenici _____ i upoznati sa svim okolnostima prijave.
- b) Na mjesto događaja upućena ekipa za uviđaje DA-NE
- c) Uvidom u evidencije MUP-a utvrđeno je da član obitelji posjeduje vatreno oružje DA-NE

(ako DA, navesti koje)

ŠEF SMJENE

¹ Prilikom zaprimanja prijave potrebno je pribaviti odgovore na zlatna pitanja kriminalistike, ukoliko intervenciju traži žrtva, potrebno je utvrditi nalazi li se počinilej nasilia u blizini i može li žrtva slobodno govoriti.

UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

Dolaskom na mjesto događaja u _____ sati zatečeni su.

(svi osobni podaci zatečenih osoba,srodstvo, sa naznakom na koji je način utvrđen identitet,posebno imajući u vidu prisustvo događaju maloljetnih osoba)

U pojedinačno obavljenim informativnim razgovorima došlo se do saznanja:

(kratak sadržaj izjave žrtve/žrtava, svjedoka i podnositelja)

Službenik Centra za socijalni rad _____ se uključio _____

(ime i prezime) (datum i vrijeme)

Da li je porodica u tretmanu centra za socijalni rad: DA-NE _____

(navesti kojeg Centra)

Neposrednim opažanjem je utvrđeno:

a)mjesto događaja _____

(razbacani predmeti,oštećen namještaj i pokućstvo,drugi tragovi nasilja)

b) oštećena osoba _____

(ime i prezime,opis vidljivih povreda, opće psihološko stanje)

- Liječnička pomoć ponuđena.DA-NE
- Vodena na lječnički pregled
(navesti u koju zdravstvenu ustanovu, kvalifikacija ozjedje od strane lječnika)
- Zadržana na liječenju DA-NE
- Određeno uzimanje uzoraka krvi i urina radi vještačenja:DA-NE
- Pristupila u službene prostorije: DA-NE _____

c) osumnjičena osoba

(ime i prezime, opis vidljivih povreda, opće psihofizičko stanje)

- Liječnička pomoć ponuđena: DA-NE
- Vođena na liječnički pregled _____
(navesti u koju zdravstvenu ustanovu, kvalifikacija ozljede od strane liječnika)
- Zadržana na liječenju DA-NE
- Lišena slobode DA-NE
- Određeno uzimanje uzoraka krvi i urina radi vještačenja: DA-NE
- Pristupila u službene prostorije: DA-NE _____
(ukoliko da, navesti vrijeme i datum)
- Upotreblje nasredstva prinude: DA-NE _____
(navesti koja i prema kome)

d) sredstvo izvršenja pronađeno :DA-NE, oduzeto

(navesti sredstvo i broj potvrde o oduzimanju predmeta uz koju je oduzeto i od koga)

e) saznanja o oružju:DA-NE

(navesti od koga potiče saznanje, radi li se o legalnom ili ilegalnom oružju, vrsta oružja)

- Oružje oduzeto: DA-NE _____
(navesti od koga, zakonsku osnovu oduzimanja i broj potvrde o privremenom oduzimanju predmeta)

f) Uputa oštećenom /zakonskom zastupniku oštećenog ukoliko oštećeni nije punoljetan ili mu je oduzeta poslovna sposobnost)

- Prethodno upoznat/upoznata sa zaštitnim mjerama iz člana 9 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, iskazuje da prelaže slijedeće zaštitne mjere u odnosu na počinitelja: _____
- Upoznat/a sa mjerama koje će policija poduzeti u odnosu na počinitelja: _____
- Upoznat/a o adresaru ustanova koje pružaju pomoć, zaštitu i podršku žrtvama nasilja u obitelji
- Upoznat/a o mogućnosti sklanjanja u skloništu za žrtve porodičnog nasilja

g) Uputa osumnjičenom

- upoznat/a s mjerama i radnjama koje će policijski službenici protiv njega poduzeti _____
- upoznat sa razlozima uhičenja _____

O uhičenju osumnjičenika upoznati:

- roditelji ili staratelj maloljetnika _____
- Centar za socijalni rad, radi mogućeg zbrinjavanja članova obitelji oštećenih nasiljem _____

Postupanje završeno dana _____, u _____ sati.

Podnesen Izvještaj o učinjenom krivičnom djelu: DA-NE;

Zakonska osnova _____

(ukoliko je podnesen Izvještaj, navesti naziv zakona i kaznenu odredbu)

NAPOMENA: _____

ODOBRILO DEŽURNI SMJENE:

IZVEŠTAJ SASTAVILI
POLICIJSKI SLUŽBENICI

UPOZNAT NADREĐENI RUKOVODILAC

M.P

SOS

linija za podršku i zaštitu žrtava nasilja u porodici

1265

Napomena: broj se koristi samo na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine

Centar za terapiju i rehabilitaciju

Alekse Šantića bb
75000 Tuzla
Bosna i Hercegovina
Tel: (00387) 35 224 310
Tel/fax: 00387 35 224 311
Email: vivezene@bih.net.ba
www.vivezene.ba

